

DOĞALGAZ İLETİM HATLARI, EPDK ve BİR KARAR

Hayırlı Küçük

ENKA-İntergen Santrali'na doğalgaz taşıyan iletim hattının, dağıtım lisansı sahibi AGDAŞ'a devrine yönelik davada son aşamaya gelindi. AGDAŞ tarafından BOTAŞ aleyhine açılan ve ENKA-İntergen Santrali'ni besleyen doğalgaz hattının dağıtım hattı olduğu, dolayısıyla kendilerine devrinin talep edildiği davada, Ankara 3. İdare Mahkemesi'nce istemin kabulüne karar verilmişti. Bu karar Danıştay 13. Dairesi'nce onanmış olup, BOTAŞ tarafından karar düzeltme yoluna gidilmiştir. Gerek doğalgaz iletimi yönüyle, gerekse elektrik üretimi yönüyle kamuya büyük maliyetler çıkartacak olan bu gelişmenin, diğer elektrik santrallerine gaz ileten hatları kapsayabileceği de düşünüldüğünde önemi artmaktadır.

Uyuşmazlık konusu, olaya ilk bakışta davanın neden tek başına BOTAŞ aleyhine yöneltildiği, EPDK'nın davalı ya da müdahil olarak neden davada yer almadığı sorularını aklı getiriyor. Çünkü 4646 sayılı Doğalgaz Piyasası Yasası'na göre, doğalgaz iletimi ve dağıtım alanlarında faaliyet gösterecek olan şirketler EPDK'dan lisans almak zorundadırlar. Bu şirketlerin hangi bölge ve hatlara sahip oldukları da yine verilen lisanslarda belirlenmek durumdadır. Dolayısıyla bir hattın hangi şirkete ait olacağı konusu, öncelikle EPDK'nın vermiş olduğu lisans ve kararlara göre tespit edilecek, bu kararlarda bir hukuka aykırılık olduğu düşünülüyorsa idari yargıda dava açılabilir. Oysa ele alınan davada, Adapazarı Büyükşehir Belediyesi mücavir alanı içerisinde doğalgaz dağıtım lisansına sahip olan

AGDAŞ Adapazarı Gaz Dağıtım A.Ş., BOTAŞ'tan belirli bir hattın kendisine ait olduğunu ileri sürerek devrini talep ediyor. Bu istemin reddi üzerine de iptal davası açıyor.

Konunun ayrıntıları incelendiğinde, EPDK'nın deyim yerindeyse topu taca atmış olmasından kaynaklı bir sorun yaşandığı anlaşılmaktadır. Çünkü BOTAŞ, AGDAŞ'ın bu istemini EPDK'ya sormuş ve "Yİ ve YİD santrallerini besleyen ve dağıtım bölgeleri içerisinde kalan hatların dağıtım lisansı sahibi şirketlere devredilip devredilmeyeceğine BOTAŞ'ın karar vermesi gerektiği" yanıtını almıştır. Bu yazı üzerine BOTAŞ, ilgili mevzuat gereğince iletim hattı kapsamında bulunan yüksek basınçlı hatların kendi sorumluluğunda bulunduğuna karar vermiş ve AGDAŞ'a devretmemiştir. Nitekim 4646 sayılı Yasa'nın 4. maddesinin (c) bendininin 9. fıkrasında, "Mevcut, planlanan ve yapımı devam etmekte olan ulusal iletim şebekesi BOTAŞ'a ait olur" hükmü bulunmaktadır. Yİ santrallerine gaz temin amacıyla oluşturulan hatlar da, bu fıkra kapsamındaki iletim şebekesi içerisinde. Yüksek basınçlı bu hatların, dağıtım hattı

olarak değerlendirilmesi olanağı olmadığı gibi, Yİ santrallerinin kendine özgü koşullarının da dikkate alınması zorunluluğu vardır. Bir yandan ilgili elektrik üretiminin gaz alım yükümlülüğü bulunurken, diğer yandan üretilen elektrige kamunun alım garantisi söz konusudur. Kamunun almış olduğu elektrik enerjisinin fiyatlandırılmasında ise, doğalgaz maliyetleri en önemli unsurlardan birini oluşturmaktadır. BOTAŞ'tan bu garantiler çerçevesinde bir iletim hattıyla gaz temin eden santrallerle kurulan ilişki içerisinde bir başka özel şirketin girmesi ve bu faaliyetten ayrıca gelir elde etmesi iki yönlü kamu zararına neden olacaktır. Bir yandan BOTAŞ bu hatlardan olan gelirini kaybedecek, diğer yandan TETAŞ'ın almış olduğu elektrik enerjisinin fiyatı AGDAŞ'a yapılan ödemeden dolayı artacaktır. BOTAŞ'tan doğrudan gaz alan Yİ ve YİD santralleriyle imzalanmış olan sözleşmelerle belirlenmiş tarifelerin aynen uygulanmaya devam edeceğine yönelik EPDK kararı da bulunmaktadır. Kaldı ki bu durumun aksine karar oluşturulması da düşünülemez. Şimdi ortaya çıkan durum karşısında, elektrik santralleri bir dağıtım şirketinden gaz temin edecek, ancak yapmış olduğu sözleşme hükümlerine göre BOTAŞ'a ödeme yapacaktır. İletim hattının kullanılması nedeniyle de BOTAŞ, dağıtım şirketine ayrıca bir bedel ödeyecektir. 4646 sayılı Yasa öncesinde dağıtım hakkı elde etmiş olan şirketlere uygulanan yüksek birim hizmet ve amortisman bedeli uygulamasının üzerine, bu şirketlere yeni gelir kapıları açılmış olacaktır.

EPDK'nın, görülmekte olan dava öncesinde karar vermeme şeklinde özetlenebilecek tavrının ötesinde, davanın temyiz aşamasında Danıştay 13. Dairesi'nce kendisinden istenen bilgileri de adeta geçiştirerek yanıtladığı ve AGDAŞ lehine oluşturulan karara dayanak sağladığı anlaşılmaktadır. Danıştay 13. Dairesi, yerel mahkemenin kararının eksik incelemeye dayandığı gerekçesiyle yürütmesinin durdurulmasına karar vermiş ve EPDK'dan "uyuşmazlığa konu ENKA-Intergen Santrali'ni besleyen hattın BOTAS'ın iletim lisansına dahil iletim şebekesi içerisindeki hatlarından olup olmadığı, bu hatlardan ise dağıtım şirketine devredilmesi gerekip gerekmediği"ni sormuştur. Yani 13. Daire, yukarıda anlatmaya çalıştığımız çerçevede, sorunun asıl sahibi olan EPDK'nın görüşüne başvurmuştur. EPDK ise

daha önceki BOTAS'la olan yazışmalara da atıfta bulunarak, bu konuda BOTAS tarafından karar verilmesi gerektiğinin bildirildiğini belirterek, "Bununla birlikte dağıtım lisansı kapsamında faaliyet yapılan bir dağıtım bölgesinde dağıtım şirketi haricinde başka bir lisans sahibinin tüketicilere başka bir lisans sahibinin tüketicilere dağıtım hizmeti veremeyeceği temel prensip olup, 4646 sayılı Kanun'da ve ilgili mevzuatta Yİ ve YİD santrallerini besleyen ve dağıtım bölgeleri içerisinde kalan hatların dağıtım lisansı sahibi şirketlere devredilmesini engelleyen bir husus bulunmamaktadır" demiştir. Böylece EPDK kendisini yine konunun dışına çekmiş, ancak mevzuat hükümlerini ve kendi vermiş olduğu lisans koşullarını eksik değerlendiren AGDAŞ lehine bir yorum geliştirmiştir. Oysa bu hatlar ya iletim hattıdır ve BOTAS'ta kalması gerekir,

ya da dağıtım hattıdır ve dağıtım şirketine devredilir.

EPDK'nın bu durumu tespit etmekten kaçınmasının ve dağıtım şirketi lehine olacak bir yorum geliştirmesinin altında, kendi denetimi dışında kalan ve 4628 sayılı Yasa'nın öngördüğü modele aykırılık teşkil eden Yİ ve YİD santrallerine yönelik bir tutumun bulunduğu düşünülmektedir. Diğer yandan EPDK pek çok uygulamasında ve çalışma felsefesinde, özel sektörün isteklerini ön planda tutma eğilimi taşımakta ve bunu açıkça ifade etmektedir. Buna yargı kararlarına uymama gibi örnekler gösterilebilir. EPDK düzenleyici/denetleyici kamu kurumu olduğunu unutmadan, kamu yararı ve hukukun üstünlüğünü görev olarak kabul etmeli, görüşlerini, kararlarını, uygulamalarını bu kriterlere göre kesin bir şekilde yürütmelidir. ■

KILCI ve İKİ BÜROKRAT YARGILANIYOR

TÜPRAS'ın kamuya ait yüzde 14.76 hissesinin satışında "görevi kötüye kullandıkları" gerekçesiyle, Özelleştirme İdaresi Başkanı Metin Kilci, Başkan Yardımcısı Osman Demirci ve Sermaye Piyasaları Daire Başkanı Mehmet Şükrü Doğan yargılanıyor. Haklarında açılan ceza davasında 6 aydan 3 yıla kadar hapis cezası isteniyor. Duruşma, Ankara 28. Asliye Ceza Mahkemesi'nde 24 Temmuz 2007 tarihinde yapılacak.

Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı, Petrol-İş Sendikası'nın 29 Haziran 2005 tarihli suç duyurusu üzerine gerçekleştirdiği cezai soruşturma sürecini tamamlayarak, Ankara Cumhuriyet Savcısı Alp Arslan tarafından hazırlanan iddianame ile Özelleştirme İdaresi Başkanı Metin Kilci, Başkan Yardımcısı Osman Demirci ve Sermaye Piyasaları Daire Başkanı Mehmet Şükrü Doğan hakkında dava açılmasına karar verdi.

Petrol-İş Sendikası, TÜPRAS'ın yüzde 14.76'lık hissesinin satışıyla ilgili açtığı davayı kazanmış, yapılan itirazın da Danıştay tarafından reddedilmesiyle iptal kararı onanmıştı. Ancak "hisseler kaybolmuş" bahanesiyle satış yapılan hisselerin kamu adına geri alımı yapılmazken, söz konusu işlem nedeniyle sorumluların yargılanmasına da Maliye Bakanı Kemal Unakıtan engel olmuştu. Petrol-İş Sendikası tarafından, Unakıtan'ın soruşturma izni

vermeyen kararının da yargıya taşınmasıyla, Danıştay yargılamanın önünü açtı.

Petrol-İş Sendikası'ndan yapılan açıklamada, TÜPRAS'ın satışında gerçekleştirilen hukuka aykırılıklar ve 3 bürokrat hakkında dava açılmasının gerekçesi şöyle anlatıldı:

"Satış sürecinin hukuka aykırı bir şekilde gelişmesinde payı olduğu iddia edilen Maliye Bakanı Kemal Unakıtan'ın soruşturma izni verilmemesine dair kararının Petrol-İş Sendikası'nın itirazı üzerine Danıştay tarafından kaldırılması üzerine, Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı'nca başlatılan soruşturma sonucunda hazırlanan iddianamede, satışa dair tüm işlemlerin bir gün içerisinde tamamlandığı, 7 Ocak 2007 tarihli Özelleştirme Yüksek Kurulu kararının İstanbul Menkul Kıymetler Borsası'na bildirilmemesinin ilgili düzenlemeleri ihlal ettiğinin Sermaye Piyasası Kurumu yazısı ile ortaya konulduğu belirtildi. Aynı iddianamede, Sendika tarafından anılan satış işleminin iptali amacıyla Ankara 12. İdare Mahkemesi'nde açılan dava sonucunda Mahkemenin satışı iptal ettiği ve ardından kararın Danıştay 13. Dairesi tarafından onandığı, sonucunda satış işlemi nedeniyle şüphelilerin kanun ve nizamın tayin ettiği ahvâlden başka suretle keyfi muamele yaparak görevlerini kötüye kullanmalarını nedeniyle yargılanmaları talep edildi."